

PRAHA 6 - TOULKY - STÁŘOVICE

Ářer, 06 leden 2015

Po býlohorských a libeckých toulkách se dnes opět podíváme na Prahu 6, konkrétně do Stáříovic. Nejprve krátký pohled zpět v čase. Ves Stáříovic, původně Těšovice, je známa od 10. století. Původně Stáříovic náležely ke knížecím statkům, r. 1143 byly darovány strahovskému klášteřu. Zůstaly v klášterním majetku až do 20. století, neboť tvořily jeho hospodářské zázemí.

Do konce 18. století byla výstavba vesničky rozptýlena, na přelomu 18. a 19. století nastal s rozvojem strahovského kláštera i rozvoj Stáříovic. Stáříovic se tak stávaly lidnatějšími. Některé údaje z historie století za zmínku. Na místě původní nevelké kaple z r. 1756 vznikl v letech 1889 a 1891 kostel sv. Norberta. Dále nová zvonička. R. 1899 Vincetinum, opatrovna pro postižené děti, bylo přeloženo na stáříovickou Petynku. Roku 1900 vlastnila ves opukové lomy, cihelnu, rukavičkářství. R. 1922 byly Stáříovic připojeny k Praze a zároveň vzniká Oácha, r. 1938 pak Masarykova vojenská nemocnice. Dnes se Stáříovic dělí na Staré Stáříovic, líbezná Stáříovická (o těch už jsem na Kudlance v toulkách psala), Oácha, Baterie a celky nazývané podle usedlostí – Kajetánka, Petynka, Andělka, Hubálka, Malovanka. Baterie a Oácha spolu s Bubení, Hanspaulkou, Babou tvoří jedny z nejčastěji navštěvovaných lokalit Prahy 6. Důvodem je dobrá dopravní obsluha, relativní klid, minimum nákupních center. Domy a vily tu jsou poměrně rozestoupené od sebe a tak zaručují dostatek soukromí, dále plusem je nízká kriminalita. Přitom koupit nemovitosti tu ovšem musí kupující sáhnout poměrně hlouběji do kapsy. Nejdříve se ovšem podíváme do Starých Stáříovic, kam dovezla tramvaj 1 (jede sem i 2,18) zastávka Oácha nebo Baterie, vyjde to vcelku nastejno. Ulice nad hradním vodojemem se táhne mezi dvěma zastávkami a pouze z jedné strany je obestavěná. Proč v posledních letech proměnou, které původní domy čekají zřejmě na demolici, jiné byly nahrazeny novými. Ne tak v přilehlé (staré Stáříovické uličce). Tady si člověk musí promnout oči, aby se ujistil, zda je opravdu v Praze. Malé dělnické domky natěsnané u sebe, lidé si tu doslova vidí do talířů. Připadám si na miniaturním plácku mezi domy trochu jako vetelec, ráda bych se kochala, takových míst už v Praze mnoho nebude, ale raději po pár minutách fotografování odcházím. Mimochodem líbilo se tu v minulosti i filmářům. Film Obecná škola se točil právě ve Vrbovicích, ale několik scén i zde ve Stáříovicích. Ovšem tehdejší realie už se s těmi současnými liší, právě díky bourání starých domů. Dám hokynářka Dusila z Panoptika másta pražského tu najdu stále. Po chvíli chze mne ovšem vání z uzenářství. Pořád si říkám, kde jsem už jméno tohoto uzenářského jména tu na výloze, slyšela. Už vím, o uzenářství pana H. bylo na Kudlance. Tady nakupuje námi milovník svíčkové a českých kávek, kolemjdoucí. Já však mám momentálně za potravou duševní. V zatáčce objevují krásné pouliční hodiny a nevšední budova. Tak to je ona, opřevaná Müllerova vila, někdy zvaná Loosova.

Vila přsobí zvenčí trochu strohým dojmem, podzimem červeně zbarvený přisavník, pnučí se po celé budově, přtmí na přtmíatlivosti. Ne nadarmo se říká, že v jednoduchosti je krása. Vila architekta Loose je považována za skvost architektury. Bonusem je navíc luxusní výhled na Prahu, vila se nachází výše než Pražský hrad. Plzeňský podnik František Müller, spolumajitel firmy Kapsa-Müller, zakoupil se svojí chotí Miladou r. 1928 svažité pozemek ve Stáříovicích. Plány na výstavbu vily zadal vídeňskému staviteli Loosovi. Ten přtmíal tuto nevšední zakázku jako velkou výzvu a popasoval se s ní s grácií. Jednotlivé místnosti v interiéru byly na svoji dobu přtmíevratné. Jenže přtmíel neblahý únor 1948. V roce 1951 zemřel pán domu, v šedesátých letech jeho choť Milada, která byla na sklonku života nucena žít ve dvou místnostech pro služebnictvo. Nejen to jí zřejmě ztěžovalo život. Je třeba přtmí návrhu vily použil architekt Loos tzv. raumplan, jednotlivé místnosti nejsou členěny do pater, ale vzájemně vklíněny sebe s velkým počtem schodů. Na stáří tedy nic praktického. Müllerovi by se museli asi v hrobě obracet, kdyby v dle v jejich vile vzniklo Muzeum marxismu-leninismu, prominentní ubytovna a bordel pro stranické potentáty. Zařzení vily bylo ržně rozprodáno a tak když po r. 1989 dostala dcera Eva vilu zpátky v restituci, nabídla ji k prodeji. Měl o ni zájem i Viktor Kožený, nakonec má vilu ve svém majetku Muzeum hlavního města Prahy, podařilo se z velké části vykoupit původní zařzení vily ze soukromých sbírek. Vila prošla rekonstrukcí, prohlédnout si ji lze po přtmíedchozí objednávce. Vstupné je tu ovšem poměrně vysoké, 300 Kč. Dřchodci zaplatí o stokorunu méně. Mnoho budov (muzea, galerie,..) v Praze má například státní svátky a některé významné dny otevřeno zdarma. U této vily to myslím nepřtmíháží v úvahu. Zájem by byl určitě obrovský, ale vila je kapacitně a prostorově přtmíece jen uzpůsobena skupinám návštěvníků. Takže Vy, kdo se sem chcete podívat, přtmípravte si zmíněný obolus. Další památkou na trase je kostel sv. Norberta. Určitě ho nepřtmíehlédnete, je vidět na všechny směry

strany. Na místě dnešního kostela stávala nevelká kaple, kterou nechal postavit strahovský opat r. 1756. Farníci do kostela mířili k líbeznému kostelíku sv. Matěje v západním údolí. Roku 1889-1891 vyrostl na místě původní vršovické kaple nový kostel, zasvěcený zakladateli premonstrátského řádu sv. Norbertovi. Byl postaven v pseudorománském slohu podle návrhu arch. Františka Rožánka. Má, pomíneme-li sakristii, půdorys kříže. K lodi se předsíň připojuje v pravém úhlu dvířky protilehlé kaple. Původní farní kostel sv. Matěje se totiž vzrostající počet obyvatel Státnice začal jevit jako nevyhovující svojí vzdáleností ze Státnice do zářky. V době mého návštěvy panoval kolem kostela stavební ruch. Dovnitř jsem se, jako mnohokrát předtím u jiných kostelů, nedostala. Přehled interiéru tedy zkráceně čerpám z knihy Přehledy pražských svatyní. Tady ze zmíněné knihy - Josef Krejčík souhlasí se stavbou kostela sv. Norberta začal jeho interiér částečně zhotovený mobiliárem průměrné kvality a ani Heřmanovy oltářní obrazy nebyly nijak zvláštní. Toto začlenění vydráždilo v roce 1951, kdy byl kostel - zásahem vyřazení moci - vybaven zcela jinak. Komunistická zlole násilně likvidovala kláštery a mezi nimi byl i strahovský klášter, upravovaný na Památník národního písemnictví. Pro tento účel bylo nutno zbavit strahovský klášter církevního zařízení, jehož část pak byla nainstalována právě sv. Norberta a nahradila tak jeho původní mobiliář. Ke sv. Norbertu byl převezen i soubor barokních obrazů Křtiny cestou, tyto obrazy visí v klášteře karmelitek na Hradčanech. Klášter karmelitek byl v 50. letech přeměněn na hotel pro sovětské státní návštěvy. Po obnovení obou klášterů u jejich majetek u sv. Norberta zůstal a tvoří tak překvapivý kontrast exteriéru a interiéru kostela. Opouštím Norbertovu ulici a přecházím ulici Sibeliovu. Zde stojí pěkná fara vypadající téměř jako zámeček a státnice sokolovna. Směřujeme k Bateriím vidím další dominantu Státnice - evangelický kostel Bohumíra Kozáka z r. 1939 (ten jsem navštívila v rámci Dnů architektury, společně s vilou Otto Rothmayera, ale tento kostel má jen náznak kávy úplně není). Místy, kde stávala v minulosti usedlost Andělka, se snažím dostat do malebné uličky Na Kocourkách. V uličkách trochu bloudím, ale starší pán mi ochotně vysvětluje cestu. O Kocourkách už na Kudlance lánek byl. Z Kocourek pokračuji ulicí Ve Státnicích kolem kapličky do ulice Na Petynce.

Siluetu secesních domů přechází svojí uspořádaností, jednotou fasád i linií, zkrátka velmi pěkný, přitažlivý vzhled by mi nebylo proti mysli mít tu některý z těchto půvabných domů.

Pokračuji po schodech kolem opravené oranžerie k vzorně opravené usedlosti Kajetánka, dnes v ní sídlí příjemná restaurace. Parčík, rybníček, vzhledem opravené. V ostrém kontrastu k tomu i novým luxusním rezidencím stojí chátrající dům obehnaný páskou a plotem, zarostlý stromy a náletovými dřevinami. Až doma zjistuji, že jde o Petyнку (Vincentinum). Opodál stojí další usedlost, zářky, někdy mylně označovaná za Petyнку (sídlil tu klub Na Petynce). Usedlost Malovanku už bychom také téměř mezi křovím hledali, zbylo pouhé torzo. Svoji slávu už má za sebou (a budoucnost nejistou) i dům v Radimově ulici tzv. Břevnovský mrakodrap. Kdysi to byla zajímavá čtyřpatrová stavba, za níž stojí schovaná kaple paní Marie Ottingenské. Zde máme přejít rušnou Patočkovu ulici a podívat se do Břevnova, nebo pokračovat východně kolem koupaliště na Petynce. Přiblížím v těchto místech stávala strahovská cihelna, později octárna. Podrobněji o pásu usedlostí kolem Brusnice někdy příděl. Upřesnění závěrem: Usedlosti jsem v některých pramenech našla jako součást Břevnova, já je uvádím dle údajů z Wikipedie jako součást Státnice. Pokud půjdete také na procházku zdejší lokalitou, přejete krásné počasí a příjemný zážitek. MIA